



ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту спеціальної педагогіки і
психології імені Миколи Ярмаченка
НАПН України

Л.І.Прохоренко
Схвалено Вченою радою Інституту
(протокол № 10 від «13» грудня 2022 р.)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта, 053 Психологія
Освітня програма Спеціальна педагогіка, Спеціальна психологія
Ступінь Доктор філософії

ВД 23

Назва дисципліни **Корекційна андрагогіка / Corrective andragogy**

Навчальний рік 2022-2023

Кількість кредитів
ЄКТС (годин) 1 кредит (30 годин)

Статус Вибіркова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Курс має на меті дати вам загальне розуміння того, як написати дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії.

Ми розглянемо:

- теорії та практики роботи з дорослими людьми з особливими потребами;
- моделюванню, здійсненню та організації системи спеціальної допомоги дорослим людям з особливими потребами;
- прищеплення толерантного ставлення до дорослих людей з особливими потребами.

Пререквізити

Викладач **Шевченко Володимир Миколайович**

Робоча програма навчальної дисципліни
ВД 23 Корекційна андрагогіка / Corrective andragogy

Контакти

Тел +380679555548

Email shevchenko_volodumir@ukr.net

Час для консультацій

Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу

є підготовка фахівців до корекційної та реабілітаційної діяльності, яка в рамках реалізації безперервної освіти спрямована на створення необхідних психолого-педагогічних умов для найбільш повної адаптації, інтеграції та соціалізації дорослих людей з особливими потребами.

Завдання курсу

1. формування категоріальних понять корекційної андрагогіки на основі вивчення науково-практичної логіки її становлення;
2. формування необхідного якісного рівня професійної підготовки фахівця, який може у відповідності з актуальними завданнями корекційної педагогічної науки та практики творчо і продуктивно розв'язувати комплексні корекційно-розвиткові та педагогічно-виховні проблеми спеціального навчання, особистісного становлення і соціалізації дорослих осіб з особливими потребами;
3. забезпечення фахівців знаннями теорії та практики роботи з дорослими людьми з особливими потребами;

Загальні компетентності

- ЗК1 поглиблені знання в галузі спеціальної освіти, необхідні для освоєння професійно-орієнтованих дисциплін
- ЗК2 набуття гнучкого способу мислення, який дає можливість зрозуміти й розв'язати проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до усталених наукових концепцій
- ЗК3 уміння ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1 Знання сучасного стану та тенденцій розвитку спеціальної освіти, основних методів та прийомів спеціальної освіти та логопедії
- СК2 знання особливостей розбудови та реформування національної системи освіти в Україні та її інтеграції у європейський та світовий простір
- СК3 знання про теоретичні аспекти особливостей розвитку і освіти людини, яка має обмежені можливості життєдіяльності, особливостей становлення і соціалізації її як особистості

Програмні результати навчання

- ПРН1 знання організаційних засад діяльності центрів денного перебування та підтриманого проживання, методів та форм профілактично-корекційної, лікувально-оздоровчої та реабілітаційної роботи із різними віковими категоріями осіб з особливими потребами

- ПРН2 знання про суть та характеристики апаратних методів діагностики порушень розвитку дитини, їх вплив на організм людини, в т.ч. для терапії як допоміжного методу до корекційної практики
- ПРН3 уміння застосовувати набуті знання основних методів та прийомів спеціальної освіти та спеціальної психології для організації психолого-педагогічної діагностики, проведення реабілітаційної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з психофізичними порушеннями розвитку
-

Програма дисципліни	
Тема 1	Корекційна андрагогіка як новітній науковий феномен.
1.1	Загальне поняття андрагогіки. Історія виникнення андрагогіки як науки. Соціально-економічні потреби суспільства в освіті упродовж життя як об'єктивна передумова виникнення андрагогіки.
1.2	Корекційна андрагогіка як складова андрагогіки та спеціальної освіти.
1.3	Корекційна андрагогіка як наука про освіту та виховання людини впродовж усього життя. Її склад, та завдання.
Тема 2	Зміст освіти, принципи, методи та прийоми навчання дорослих з особливими потребами.
2.1	Об'єкт та предмет андрагогіки. Основні завдання андрагогіки. Принципи корекційної андрагогіки.
2.2	Роль і місце андрагога в системі освіти дорослих. Характеристика ролей андрагога.
2.3	Спеціальна підготовка андрагога. Характеристика особистісних особливостей андрагога. Загальні вимоги до андрагога.
Тема 3	Загальна характеристика людей з особливими потребами як соціальної групи
3.1	Поняття "інвалідність". Причини низької якості життя осіб з інвалідністю. Бар'єри, які ставить перед людиною інвалідність. Фізичні обмеження в життєдіяльності людей з інвалідністю.
3.2	Малозабезпеченість як наслідок соціально- трудових обмежень. Просторово-середовий бар'єр. двосторонній характер інформаційного бар'єру.
3.3	Причини виникнення емоційного та комунікативного бар'єрів. Характеристика стану мобільності інваліда. Здатність людей з обмеженими можливостями до збору та обробки інформації.
Тема 4	Специфіка освіти дорослих осіб з інвалідністю
4.1	Моделі навчання дорослих осіб з інвалідністю. Цільова спрямованість навчання дорослих осіб з інвалідністю.
4.2	Характеристика принципів освіти людей з особливими потребами.
4.3	Функції освіти дорослих осіб з інвалідністю. Значення компенсаторної функції.
Тема 5	Роль активного навчання в освіті людей з особливими потребами.
5.1	Освітні програми формального та неформального видів.
5.2	Профорієнтаційна робота на базі інноваційних професійно-освітніх

5.3

установ.

Чинники, що полегшують ситуацію навчання осіб з інвалідністю.

План						
Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, план заняття	Аудиторні заняття		Самостійна робота		
		Форма	Год	Завдання	Год	
Семестр 1 Тиждень 1 Заняття 1	Тема 1. Корекційна андрагогіка як новітній науковий феномен. -Загальне поняття андрагогіки. -Історія виникнення андрагогіки як науки. Соціально-економічні потреби суспільства в освіті упродовж життя як об'єктивна передумова виникнення андрагогіки. -Корекційна андрагогіка як складова андрагогіки та спеціальної освіти. -Корекційна андрагогіка як наука про освіту та виховання людини впродовж усього життя. Її склад, та завдання.	Лекція, практичне заняття	3	1. Феномен навчання дорослої людини 2. Створення та розвиток інноваційного освітнього середовища	5	
Заняття 2	Тема 2. Зміст освіти, принципи, методи та прийоми навчання дорослих з особливими потребами. -Об'єкт та предмет андрагогіки. Основні завдання андрагогіки. Принципи корекційної андрагогіки. -Роль і місце андрагога в системі освіти дорослих. Характеристика ролей андрагога. -Спеціальна підготовка андрагога. Характеристика особистісних особливостей андрагога. -Загальні вимоги до андрагога.	Лекція, практичне заняття	3			
Тиждень 2 Заняття 3	Тема 3. Загальна характеристика людей з особливими потребами як соціальної групи -Поняття "інвалідність". Причини низької якості життя осіб з інвалідністю. -Бар'єри, які ставить перед людиною інвалідність. -Малозабезпеченість як наслідок соціально- трудових обмежень. Просторово-середовий бар'єр. двосторонній характер інформаційного бар'єру. -Характеристика стану мобільності інваліда. Здатність людей з обмеженими можливостями до збору та обробки інформації.	Лекція, практичне заняття	3	1. Освіта дорослих в суспільстві, яке навчається 2. Зміст освіти, принципи, методи та прийоми навчання дорослих з особливими потребами.	5	
Заняття 4	Тема 4. Специфіка освіти дорослих осіб з інвалідністю -Моделі навчання дорослих осіб з інвалідністю. -Цільова спрямованість навчання	Лекція, практичне заняття	3			

Заняття 5	<p>дорослих осіб з інвалідністю. -Характеристика принципів освіти людей з особливими потребами. -Функції освіти дорослих осіб з інвалідністю. Значення компенсаторної функції.</p> <p>Тема 5. Роль активного навчання в освіті людей з особливими потребами. -Освітні програми формального та неформального видів. -Профорієнтаційна робота на базі інноваційних професійно-освітніх установ. -Чинники, що полегшують ситуацію навчання осіб з інвалідністю.</p>	Лекція, практичне заняття	3	1. Освітній супровід дорослих осіб з ООП впродовж життя Професійний розвиток фахівців в умовах безперервної освіти 2. Навчання дорослих: основні організаційні форми та технології Процес навчання дорослих	5
-----------	---	---------------------------------	---	--	---

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Завдання

Особливості виконання та вимоги

Підсумковий контроль (тест) Для підсумкового оцінювання потрібно скласти тест з 30 запитань за програмою дисципліни

Оцінювання навчальних досягнень

Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	10
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання

Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	
80-89	B	Добре	Зараховано
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
• повідомлення з теми, рекомендованої викладачем,	10
• повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у науці, аналіз інформації, самостійні дослідження.	10

Основна (обов'язкова) література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В. Скрипченко, Д.В. Долинська, З.В. Огородійчук та ін. – К.: Каравела, 2007. – 344 с.
2. Зайнятість молоді з функціональними обмеженнями. Кол. Монографія / Під ред. О.О. Яремевко. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003. – 139 с
3. Засенко В.В. Соціально-трудова адаптація випускників шкіл - інтернатів для глухих та слабочуючих. Киць: Знання. 2002. 252 с
4. Лукашевич М.П., Боднарчук Л.В. Інноваційні соціальні технології професійного самовизначення особистості: Навч. Посібник. Київ. 2005.
5. Освіта осіб з інвалідністю в Україні. Тематична національна доповідь / За заг. ред. В.М. Синьова, В.В. Засенка, В.І. Бондаря, М.К. Шеремет та ін. – К., 2010. – 417 с.
6. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник / Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів: Колесо, 2008. 144 с
7. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина I. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2007. – 238 с.
8. Сігасва Л.Є. Андрагогіка в професійному навчанні: Методичні рекомендації.- К.: ПП "ЕКМО". – 2003. – 47 с.
9. Софій Н. Філософія інклюзивної освіти. / Н. Софій, Ю. Найда // Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні. Науково- методичний збірник до Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 2007. С. 7 -14.
10. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ: ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Верчук С.С. Освіта дорослих: історія і сучасність / С.С. Верчук[Електронний ресурс]. Режим доступу: http://eliteua.org/guidelines/15-osvita_doroslih_istoriya_i_suchasnist.html
2. Гончар Л.К. Соціальні послуги на рівні громади для людей з розумовою відсталістю: Посібник для дистанційного навчання. – К., 2004. – 80 с.
3. Кравченко Р.І. Київська модель послуг для розумово відсталих інвалідів у громаді // Соціальна робота в територіальній громаді м. Києва: досвід 2004 року. Нариси практиків (За ред. К.С. Шендеровського, І.Я. Ткач, К.В. Савченко. – К.:КМЦССМ, 2004. – 217 с.
4. Криницька Л. Взаємодія професійно-технічних навчальних закладів і служб зайнятості в організації підготовки незайнятого населення // Педагогіка і психологія професійної освіти.- 2002.-№2.- С. 8- 15.
5. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник. - К.: Ніка-Центр, 2003. - 204 с.
6. Сігаєва Л.Є. Принципи навчання дорослих: учень – андрагог / Л.Є. Сігаєва[Електронний ресурс].
Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/7237/1/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%V4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D1%85.pdf
7. Хаджирадєва С.К. Навчання дорослих як наукова проблема / С.К. Хаджирадєва // Дошкільна освіта, 2005. – № 2 (8). – Режим доступу: <http://lips.zp.ua/states/264-120032.html>
8. Шевцов А.Г. Корекційна андрагогіка як новітній науковий феномен //Дефектологія. – 2007. – № 3. – с. 45 – 50.
9. Шевцов А.Г. Сучасні проблеми освіти і професійної реабілітації людей з вадами здоров'я: Монографія. – К.: Соцінформ, 2004. - 200 с.
10. Шевцов А.Г. Особистісно центрована концепція формування реабілітаційного простору професійної освіти // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: Серія соціально-педагогічна. Випуск VII. / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Спивака. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В.С., 2007. – 420 с. – с. 94 – 103.

Інформаційні ресурси

1. Adult education in the 1990s: A Report on the 1991 National Household Education Survey
2. National Center for Education Statistics // Working Paper. — № 98 — 03, February 1998 (www.nces.ed.gov).
3. Delors Jacques. Adult education: from luxury to necessity // Bulletin Education For All's 2000. — № 27. April - June 1997.
4. Dewey John. Democracy and Education (www.ilt.columbia.edu).
5. Hamburg Declaration on Adult Learning. The Fifth International Conference on Adult Education. — Hamburg (www.education.unesco.org).
6. Всемирный Совет по образованию взрослых (ICAE) — www.web.net/icae.
7. Европейская Ассоциация образования взрослых (EAЕА) — www.vsy.fi/eaеa.
8. Дайджест всемирной периодики по образованию взрослых (CarfaxPublishingCompany) - www.carfax.co.uk.

Методи навчання

лекції, практичні заняття, виступи з науковими повідомленнями в рамках практичних занять у відповідності до тем, передбачених робочою програмою, підготовка та індивідуальний захист доповідей, рефератів, наукових повідомлень в рамках практичних занять по типу «круглий стіл», інтерактивні заняття, підготовка самостійних робіт.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Всі заняття проводяться в аудиторіях, які обладнані мультимедійними комплексами (проектор, SMART-дошка, комп'ютер).
Для роботи з науковою літературою надається доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus Elsevier та Web of Science, електронної бібліотеки НАПН України.

Питання до заліку

1. Які Ви знаєте андрагогічні принципи, які покладено в основу навчання дорослих?
2. Назвіть основні функції андрагогіки.
3. Надайте визначення поняттю «дорослість»: фізіологічне, юридичне, соціальне, психологічне.
4. Опишіть систему елементів процесу навчання: потреба (реальна, усвідомлена), мета і завдання (конкретні, досяжні), зміст (актуальний, прикладний), методи (андрагогічні, інтерактивні, адекватні), засоби (сучасні), результати (вимірні).
5. Назвіть складники системи взаємодії між учасниками навчання.
6. Опишіть психолого-педагогічні особливості навчання здобувачів освіти різного віку та відповідні закономірності організації освітнього процесу.
7. Які методи, форми і засоби навчання найбільш ефективні для здійснення якісної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти?
8. Що передбачає студентоорієнтоване навчання?
9. Опишіть основні засади створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів фахової передвищої освіти.
10. Опишіть основні мотиви до навчання, саморозвитку і самовдосконалення.

Питання до заліку зі змістового модуля

1. Назвіть сучасні підходи до планування та організації освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу.
2. На Вашу думку, що таке компетентнісний урок? Який його основний зміст, принципи побудови та організації.
3. Які інноваційні технології навчання та виховання для розвитку/набуття компетентностей здобувачів вищої освіти Вам відомі?
4. Опишіть технології інтерактивного навчання в професійній діяльності педагога фахової передвищої освіти.
5. Що таке дидактика? Що спільного і відмінного має з методикою навчання.
6. Які ефективні методи навчання здобувачів фахової передвищої освіти Ви використовуєте у своїй професійній діяльності?
7. Яким чином Ви здійснюєте аналіз та розв'язання педагогічних проблем, що виникають у педагогічній діяльності педагога фахової передвищої освіти.
8. Яка різниця існує між педагогічними технологіями і освітніми технологіями?
9. Які методики викладання фахових дисциплін Ви використовуєте у власній професійній діяльності?

Інформація про викладача

Шевченко Володимир Миколайович, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями слуху.

Основні публікації з тематики дисципліни

Зворотній зв'язок

shevchenko_volodumur@ukr.net

Інше

Затверджено

Протокол № ____ від ____ / ____ / ____ р.

Укладач _____ (Шевченко В.М.)

Завідувач відділу _____ (Литовченко С.В.)